

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 71.

DEEL III.

1 Mei 1913.

INHOUD: C. P. G. C. BALFOUR VAN BURLEIGH, Enkele aantekeningen over *Dicranura* B. en *Cerura* Schrk. — Dr. D. MAC GILLAVRY, *Blatta* en kanker. — Dr. D. MAC GILLAVRY, *Insecta* en poliomyelitis. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Boekaankondiging: Aulmann, *Psyllidarum Catalogus*. — C. A. L. SMITS VAN BURGST, *Ichneumonidae* II. — Jhr. Dr. Ed. J. G. EVERTS, Boekaankondiging: Blunck, *Das Geschlechtsleben von Dytiscus marginalis*. — Dr. A. C. OUDEMANS, *Acarologische Aantekeningen XLVII*. — Dr. A. C. OUDEMANS, *Aantekeningen over Suctoria XXIII*. — Dr. C. L. REUVENS, *Bibliotheek*.

Enkele aantekeningen over *Dicranura* B. en *Cerura* Schrk.

Het zij mij vergund de aandacht der Lepidopterologen nog eens te vestigen op enkele *Notodontidae*, welke vroeger allen tot het geslacht *Harpyia*, OCHS. gerekend werden.

In de eerste plaats dan *Harpyia* (*Dicranura* B.) *erminea*, ESP. Zooals op een Wintervergadering door mij medegedeeld is, ontdekte ik deze voor ons land nieuwe soort als rups in 1904 nabij de Meern (Utrecht) en na dien tijd gelukte het mij nog in 1909 op dezelfde plaats, een populierenlaan, een 8-tal rupsen te vinden. Ik vermoed, dat deze soort wel meer in ons land voor zal komen; vooral zal men een groote kans

hebben in de Oostelijke provinciën in de buurt van onze groote rivieren.

Het ei is vlak, naar het midden toe gewelfd. Een steenroode ring loopt langs den buitenrand, het overige gedeelte is lichtrood gekleurd.

De rups leeft op populier en wilg, vermoedelijk liever op eerstgenoemde, en vertoont veel gelijkenis met die van *Harpyia (Dicranura) vinula*. De kleur der rugstreep is echter veel donkerder, terwijl de witte zoom dezer streep een zeer helder witten uitlooper ter plaatse van den 7^{den} ring naar het 2de paar buikpooten zendt. Reeds dadelijk na de eerste vervelling begint de eerst zwartbruine rups in tegenstelling met *vinula* de groene kleur te vertoonen.

De rupsen leven van einde Mei tot in Augustus.

De pop, helder roodbruin, van gedrongen vorm, bevindt zich in een hard spinsel van houtvezels, evenals die van *vinula*, tegen den stam bevestigd. Het popstadium kan tot 3 jaar toe duren.

De vlinder vliegt van einde Mei tot einde Juli en de vroege exemplaren schijnen in warme jaren wel eens een tweede generatie in einde Augustus, begin September, te leveren, zooals mij bleek in den warmen zomer van 1911. De imagines gelijken eveneens zeer op *vinula* en zullen hier op 't eerste gezicht wel eens mee verward worden. Behalve dat ze echter veel helderder wit zijn, levert het volgende een duidelijk onderscheid op. De bovenzijde der achterlijfsringen (behalve de 3 laatste) is koolzwart, in 't midden loopt een witte streep, De 3 laatste ringen zijn van boven wit, doch hebben in 't verlengde der zoeven genoemde witte langslin een fijne zwarte teekening, welke individueel groote verschillen vertoont. De onderzijde der ringen is wollig wit behaard; de thorax is wollig wit met zwarte stippen en doet het dier den naam van Hermelijnlinder met recht dragen.

De mannetjes fladderen in den schemer sexueel sterk

opgewonden om de wijfjes, doch gaan niet spoedig tot copulatie over, en al gebeurt dit, dan zijn de eieren nog zeer vaak steriel. Mogelijk is dit een der redenen van de zeldzaamheid van deze soort.

Vervolgens *Harpyia* OCHS (*Cerura* SCHIRK) *furcula* CL. Het ei van dezen vlinder is zwart, iets boller dan van *erminea*.

De rupsen, welke ik in Augustus 1911 in de buurt van Denekamp ving, waren dof geelachtig groen met een ruitvormigen, samenhangenden roodachtig bruinen rugband met geelachtig witte hoeken. Dit bruin is geelachtig gemengd en maakt daardoor een geheel anderen indruk dan bij de beide vorengenoemde soorten. Op den 6^{den} en 7^{den} ring is de band verbreed.

Het spinsel is bijzonder vlak en zoowel op den stam als op de dunnere takken bijna onzichtbaar. De pop roodbruin; de vleugelscheden groenachtig.

De grondkleur van den vlinder is grijswit, fijn zwart bestoven en meestal duidelijk geteekend. De donkere band is wortelwaarts recht afgesneden, aan de andere zijde met een groote en 2 of 3 kleine bochten. De grootere donkere teekeningen zijn alle oranje afgzet. In TER HAAR staat ten onrechte, dat de begrenzing van den zwarten band wortelwaarts onregelmatig met 3 bochten is. De zwarte stippen aan den vleugelzoom zijn bij sommige exemplaren zeer groot en duidelijk, bij andere zeer fijn. Tegenover de groote bocht van den donkeren band staat zoomwaarts een zwarte stip.

Bij deze soort heb ik 2 generaties per jaar waargenomen. Ik ving toch den 28sten Mei 1906 te Utrecht een sterk afgevlogen wijfje, dat nog een 6-tal eitjes afzette; hiervan verkreeg ik in September van datzelfde jaar een 4-tal vlinders, waaronder een wijfje, dat volkomen normaal ontwikkelde eitjes bij zich had. Verder vond ik op een vindplaats in de buurt van Utrecht den 3^{den} Juni 1912 een mannetje, en den 16 September 1912 werd mij van dezelfde vindplaats een

wijfje gebracht, eveneens met normale eitjes. Deze laatste houd ik voor een imago der 2de generatie.

De rupsen ving ik zoowel op breedbladigen als op smalbladigen wilg, op hoogopgaande boomen (Utrecht) en op lage struiken (Denekamp, de Bilt). De dofgroene kleur der rups komt zeer veel overeen met de dofgroenen kleur van breedbladigen wilgen; dit maakt dat de rups zeer moeilijk zichtbaar is. De soort is naar mijn meening minder zeldzaam, dan gewoonlijk wordt aangenomen.

Wat de levenswijze van de rups van *Cerura bifida* HBN. betreft, leze men TER HAAR. De rupsen, welke ik vond, zoowel op ratelpopulier als op den gewonen populier en op wilg, waren bijna altijd met parasieten geïnfecteerd.

Ten slotte wil ik de aandacht vestigen op eene nog niet in ons land gevonden soort, n.l. *Cerura bicuspis* BKH. De rups vond ik dit jaar in Augustus in Duitschland (Rhöndorf) op els; ook berk, wilg en beuk werden gegeten. Ongelukigerwijze mocht het mij niet gelukken, de beide rupsen tot verpoppen te brengen. De afbeelding, welke in HOFFMANN'S *Raupen der Schmetterlinge Europa's* voorkomt, lijkt mij vrij juist. De kleur is helgroen. De rugband is roodbruin, meer vleeschkleurig dan bij *furcula* en roodachtig wit gezoomd. De grondkleur der vleugels is zuiver wit. De dwarsband is in de middelcel sterk vernauwd, en de oranje schubben ontbreken.

Het lijkt mij zeer waarschijnlijk, dat deze soort in de achterhoek van Gelderland of in Overijssel ontdekt wordt, wanneer men in Juli en Augustus gaat zoeken.

Utrecht.

C. P. G. C. BALFOUR VAN BURLEIGH.

Blatta en Kanker.

Uit Kopenhagen, waar door JENSEN's overplanting van muizenkanker nieuwe proefnemingen op het gebied van het